

SİNANLI KÖPRÜSÜ

(bk. ALPULLU KÖPRÜSÜ).

SİNCAN

Çin Halk Cumhuriyeti'nin
kuzeybatı kesiminde bulunan
Doğu Türkistan'daki
Uygur Özerk Bölgesi'nin
Çince'den gelen adı
(bk. TÜRKİSTAN).

SİNCİ

(السنجي)

Ebû Ali el-Hüseyn
b. Şuayb es-Sincî el-Mervezî
(ö. 430/1039 [?])

Şâfiî fakihi.

Merv'in büyük köylerinden Sinc'de doğdu. Nişâbur'da Ebû'l-Hasan Muhammed b. el-Hüseyn el-Alevî, Ebû Abdullah Muhammed b. Abdullah el-Hâfız'dan, Dinever'de Ebû'l-Kâsım İbnü'l-Kec'den, Bağdat'ta Şâfiî mezhebinin Irak tarikinin pîri Ebû Hâmid el-İsferâyînî'den ve Mehâmilî'nin talebelerinden, Merv'de Horasan tarikinin pîri olan Ebû Bekir Abdullah b. Ahmed el-Kaffâl'den hadis ve fıkıh tahsil etti. Sincî ile birlikte Kaffâl'e talebelik edenler arasında Ebû Ali el-Merverrûzî (Kâdî Hüseyin) ve Ebû Muhammed Rûknülislâm el-Cüveynî de vardır. Sincî, Ebû Bekir el-Hîrî'den Şâfiî'nin *el-Müsned*'ini sema yoluyla almıştır.

Şâfiî müctehidleriyle ilgili tasnifte mezhep imamının usul ve kaidelerine bağlı olarak itihadda bulunan âlimleri niteleyen "ashâbül-vücûh" kategorisinde sayılan Ebû Ali es-Sincî'ye Ebû İshak eş-Şîrâzî'nin *el-Mühezzebe*'inde hiç temas edilmezken İmâmü'l-Haremeyn el-Cüveynî'nin *Nihâyetü'l-matlab fi dirâyeti'l-mezhebe*'i ve Gazzâlî'nin *el-Vasîti*'i ile müteahhirin Horasan Şâfiî fakihlerinin eserlerinde, özellikle Nevevî'nin *el-Mecmû'*unda ve daha çok *Şerhu't-Telhîş* adlı eserine pek çok atıf yapılmıştır. Dönemin Nişâbur Şâfiî fakihleri, kendi bölgelerindeki âlimler arasında imam düzeyine çıkmış üç kişiyi Ebû Ali es-Sincî "hem çok eser vermiş hem muhakkık", Ebû Muhammed el-Cüveynî "az eser vermiş fakat muhakkık", Nâsir el-Ömerî el-Mervezî "çok eser vermiş fakat muhakkık değil" şeklinde değerlendirmişlerdir. Şâfiî muhitlerinde kullanılan, "Horasan'ın ziyeti şeyh ve kâdîdir; Irak'ın ziy-

neti şeyh ve kâdîdir" tekerlemesinin ilk kısmında geçen şeyh Ebû Ali es-Sincî, kâdî Ebû Ali el-Merverrûzî, ikinci kısımdaki şeyh Ebû Hâmid el-İsferâyînî, kâdî ise Ebû't-Tayyib et-Taberî'dir. Nevevî'nin eserlerinde Şeyh Ebû Ali denildiğinde Sincî kastedilir. Sincî'den fıkıh tahsil edenler arasında Ebû'l-Feth Sehl b. Ahmed el-Ergiyânî, Ebû Hâmid Ahmed b. Muhammed eş-Şücâî es-Serahsî, hadis rivayet edenler arasında Muhammed b. Abdürrezzâk el-Mâhuvânî anılır.

Sincî'nin vefatıyla ilgili olarak İbn Hallikân onun 430 (1039) yılını biraz geçtiğini belirtirken Abdülkerîm b. Muhammed er-Râfîî ve Takıyyüddin İbn Kâdî Şühbe 427 (1036) yılını verirler. *Târîhu'l-İslâm* adlı eserinde hemen hemen aynı bilgileri iki farklı isim altında tekrarlayan Zehebî, "Hüseyn b. Şuayb" başlığı altında (s. 285-286) Sincî'nin ölüm tarihini 430 olarak kaydederken "Hasan b. Muhammed b. Şuayb" başlığı altında (a.g.e., s. 365-366) 432 yılı Rebîülevvel ayını (Kasım 1040) vermekte, *Siyeru a'lâmi'n-nübelâ*'da ise (XVII, 526-527) 432'de vefat ettiğini belirtmektedir. Sincî, Merv Kabristanı'na hocası Kaffâl'in yanına defnedildi.

Eserleri. 1. *Ta'likâ*. Bu eserinde mezhebin Irak ve Horasan kollarını (tarika) birleştirme girişiminde bulunan Sincî mezhep içerisinde bu yönde ilk teşebbüste bulunan kişi olarak tanınmıştır. 2. *Şerhu'l-Muhtaşar*. Müzenî'nin eseri üzerine yapılmış bir şerhtir. Abdülkerîm b. Muhammed er-Râfîî, *et-Teznîb*'inde İmâmü'l-Haremeyn el-Cüveynî'nin Sincî'ye ait "el-Mezhebül-kebîr" lakabını verdiği bir kitabı bulunduğunu, Tâceddin es-Sübkî ise bu eserin *Şerhu'l-Muhtaşar* olduğunu belirtir. 3. *Şerhu'l-Fürû'*. İbnü'l-Haddâd el-Kinânî'nin *Kitâbü'l-Fürû'* fi'l-mezhebe adlı eserinin şerhi olup Ebû İshak eş-Şîrâzî'nin *Mühezzebe*'inden daha küçük hacimli olduğu belirtilir. İbn Kâdî Şühbe, gördüğünü söylediği bu eserle *et-Telhîş* şerhinin son derece güzel birer çalışma olduğunu ifade eder. 4. *Şerhu't-Telhîş*. Müellifin İbnü'l-Kâs'ın eserine yazdığı bu şerh Ebû İshak eş-Şîrâzî'nin *el-Mühezzebe*'inden daha hacimlidir. 5. *el-Mecmû'*. Gazzâlî *el-Vasîti* adlı eserinde, Ebû Hafs Zeynüddin İbnü'l-Verdî *Behcetü'l-verdiyye*'de Sincî'nin bu eserinden söz etmektedir. Kitabı *el-İstikşâ* adıyla bir şerh yazılmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Nevevî, *Tehzîbü'l-esmâ' ve'l-luğât* (nşr. M. Ali Muavvaz – Âdil Ahmed Abdülmevcûd), Beyrut 1426/2005, I, 763; a.mlf., *el-Mecmû'* (nşr. M. Necîb el-Mutî), Riyad 1423/2003, I, 97; İbn Hallikân,

Vefeyât, II, 135-136, 433; III, 46; IV, 197; Zehebî, *A'lâmü'n-nübelâ*, XVII, 526-527; a.mlf., *Târîhu'l-İslâm: sene 421-430, 431-440*, s. 285-286, 365-366; Sübkî, *Tabakât* (Tanâhi), IV, 344-348; İbn Kâdî Şühbe, *Tabakâtü'l-fukahâ'i's-Şâfi'iyye* (nşr. Ali M. Ömer), Kahire, ts. (Mektebetü's-sekâfeti'd-dîniyye), I, 184-185; *Keşfü'z-zunûn*, I, 479; II, 1257, 1606, 1635; M. Nûreddin Merbû Bencer el-Mekkî, *Esmâ'ü'l-kütübi'l-fıkhiyye li-sâdetine'l-e'immeti's-Şâfi'iyye*, Kahire 1415/1994, s. 18, 33, 48; Abdülkâdir b. Abdülmuttalib el-Mendîlî el-Endünesî, *el-Hazâ'inü's-seniyye min meşâhiri'l-kütübi'l-fıkhiyye li-e'immetine'l-fukahâ'i's-Şâfi'iyye*, Beyrut 1425/2004, s. 36, 56, 65, 66, 148.

BİLAL AYBAKAN

SİND

(السند)

Hindistan alt kıtasında
tarihi bir bölge ve günümüzde
Pakistan'da bir eyalet.

Pakistan'ın güneydoğusunda İndus nehri çevresinde yayılan Sind bölgesi batı kesimleri dağlık (Kırthar dağları), orta kesimleri İndus çevresindeki alüvyonlu ovalar, doğuda kumlu çöller (büyük kısmı Hindistan sınırları içine taşan Thar çölü) olmak üzere üç farklı coğrafi üniteden oluşur. Sind adının aslı Eski Farsça'da Hindu, Grekçe'de Indos, Latince'de Indus ve Hint dillerinde Sindhu şeklinde bir nehrin adı olarak kullanılan Sanskritçe *sindhu* (nehir) kelimesidir. Arap coğrafyacıları Uman deniziyle Keşmir dağları arasında kalan bölgeye Sind demişlerdir. *Hudûdü'l-âlem*'e göre Sind'in sınırlarını doğuda Mihrân nehri, güneyde Hint Okyanusu, batıda Kirman toprakları, kuzeyde Horasan'a (Doğu İran ve Kuzey Afganistan) bitişik çöl teşkil eder (s. 123-124). Sind'in İslâm öncesi tarihi Hindistan tarihi içerisinde ele alınmaktadır (*DİA*, XVIII, 75-76). Bu bölgede müslümanlar tarafından ele geçirilmeden önce Hindu Racpûtlar hâkimdi. Onlardan rahatsız olan Budistler'in müslümanları kurtarıcı gibi gördükleri ve fetihler sırasında kendilerine yardım ettikleri bilinmektedir.

Bölgenin kuzeyinde iklim yazları sıcak (kuzeydeki Ya'kübâbâd şehrinde sıcaklık gölgede 50°C'ye kadar çıkabilmektedir), kışlar soğuk geçer. Doğudaki çöl kesiminde sıcaklık yazın kavurucudur. İndus vadisi çevresi buğday, pamuk, pirinç ve şeker kamışı ziraatının yaygınlaştığı bir alandır. Bu ziraî faaliyet 1932'de inşa edilen Sukkur Barajı ve sonraki yıllarda yapılan bir seri kademeli baraj sistemiyle gelişme göstermiştir. Başta tekstil sanayii olmak üzere bölgedeki sanayi faaliyeti bölgenin

en büyük şehri ve limanı olan Karaçi ile (12.461.425) Sind'in ikinci büyük şehri olan Haydarâbâd'da (1.496.163) toplanmıştır. Eyaletin yüzölçümü 140.914 km², nüfusu 35.370.365 (2008), diğer başlıca şehirleri Sukkur (460.899), Lârkâna (416.261), Nevâbşah (254.063), Mîrpûrhâs (231.278) ve Sâdikâbâd'dır (212.653).

Araplar tarafından Sind'e ilk defa Hz. Ömer zamanında denizden yapılan sefer sonuçsuz kaldı (15/636). Müslümanların Sind'e olan ilgileri Hz. Osman ve Ali zamanında devam etti. Daha sonra Emevîler'in Irak valisi Haccâc b. Yûsuf'un başarısız birkaç girişimin ardından Muhammed b. Kâsım es-Sekâfî'nin emrine verdiği 6000 kişilik ordu 92 (711) yılında Kannezbûr ve Ermâil'i fethetti ve yardıma gelen Muhammed b. Hârûn'un ordusuyla birlikte kuşattığı Deybûl'u aldı (93/712). Muhammed, aynı yıl içerisinde merkezden gönderilen 4000 kişiyi buraya yerleştirdikten sonra Raca Dâhir'in de öldürüldüğü bir savaş kazanarak (10 Ramazan 93 / 20 Haziran 712) çok sayıda esir ve bol miktarda ganimetle birlikte Sind topraklarının tamamını ele geçirdi (a.g.e., XXX, 548-549). Raca Dâhir'le yapılan savaş dışında Sind'in önemli bir kısmı barış yoluyla fethedildi. Muhammed b. Kâsım'ın ayrılışından sonra oğlu Amr tarafından bugünkü Haydarâbâd'ın kuzeydoğusunda Mansûre adında bir şehir kurularak merkez oraya taşındı. Abbâsî Halifesi Ebû Ca'fer el-Mansûr'un Sind'e vali olarak gönderdiği Ömer b. Hafs, Mansûre'de bir isyanla karşılaştı ve on bir ay süren kuşatmanın ardından ancak barış yoluyla şehre hâkim olabildi (142/759). Mehdi-Billâh, 159 (776) yılında Abdülmelek b. Şihâb kumandasında yaklaşık 9000 kişilik bir orduyu Basra'dan deniz yoluyla Sind'e gönderdi, Barbed fethedildi. Abbâsî Valisi Ömer b. Abdülazîz el-Hebbârî, Halife Mûtevekkil-Alellah'ın öldürülmesini (247/861) takiben bağımsızlığını ilân etti. Abbâsî Mu'temid-Alellah zamanında Saffârî emirleri Ya'kûb b. Leys ve Amr b. Leys'in idaresine verilmesi dışında Sind bundan sonra Gazneliler'in gelişine kadar Hebbârîler tarafından yönetildi. Yerli halk ile Araplar'ın bir arada yaşadığı Abbâsîler'in ilk döneminde başlayan Kuzey ve Güney Arapları arasındaki rekabet İslâm dünyasının diğer yerleri gibi Sind'de de istikrarsızlığa yol açtı; özellikle Hâricî ve İsmâîlî-Karmatî faaliyetlerinin yoğunlaşmasına ortam hazırladı. 985'te burayı ziyaret eden Muhammed b. Ahmed el-Makdisî, bölgede İsmâîlî hâkimiyetinin olduğunu ve hutbelerde Fâtımî halifesinin adının okunduğunu söy-

ler. Bununla birlikte X. yüzyılda gelen seyyah ve coğrafyacılar yerli halkla müslümanlar arasında herhangi bir problemin yaşanmadığını ve dostça geçindiklerini vurgulamaktadır.

X. yüzyılın sonlarında Hindistan'a yönelen Gazneli Mahmud 1010'da Sind'i tamamen ele geçirdi. Gazneliler'in zayıflamasıyla Gurlu Muizzüddin Muhammed 1175'ten itibaren bölgeye hâkim oldu ve onun yönetimi 1206'da bir İsmâîlî fedaisi tarafından öldürülmesine kadar sürdü. Ardından Sind bir süre kumandanlarından Nâsırüddin Kabâce'nin idaresinde kaldıysa da Kutbüddin Aybeg'in onu ortadan kaldırması üzerine Delhi Sultanlığı'na geçti. Bu dönemde özellikle Türkistan'dan gelen âlim ve sanatkârların katkılarıyla bölge ilim ve kültürde gelişti. 618-620 (1221-1223) yılları arasında Moğollar'dan kaçan Celâled-din Hârizmşah'ın işgaline uğrayan Sind daha sonra Hindu Semmâ kabilesi tarafından zaptedildi (1351) ve XVI. yüzyıla kadar onların hâkimiyeti altında kaldı. XVI. yüzyılda Türk asıllı Argun hânedanının eline geçti. Hânedanın ikiye ayrılmasının ardından Ekber Şah tarafından önce 981'de (1573) merkezi Bakkar olan Yukarı Sind ve 1591'de merkezi Tatta (Thatta) olan Aşağı Sind zaptedilmek suretiyle Bâbürlü topraklarına katıldı. Bölge bu dönemde Portekizliler'in saldırılarına uğradı. 1153'te (1740) Avşarlı hânedanının kurucusu Nâdir Şah'ın, 1754'te Ahmed Şah Dürrânî'nin ele geçirdiği Sind'de İngiliz Doğu Hindistan Şirketi 1772'de ilk fabrikasını kurdu. 1783'te Tâlpûr sülâlesinden Mîr Feth Ali Han Sind'e hâkim olduysa da bölge giderek İngilizler'in nüfuzu altına girdi ve nihayet 1843'te imparatorluğun Bombay eyaletine bağlandı.

XX. yüzyılda özellikle Hindistan Hilâfet Hareketi, Sind bölgesinde geniş destek buldu ve Hindistan Müslümanları Birliği güç kazandı. 1936'da müstakil eyalet statüsü verilen Sind, İngiltere'nin Hindistan'dan çekilmesinin ardından kurulan Pakistan'a katıldı (1947) ve eyaletin merkezi Karaçi 1959'a kadar Pakistan'ın başşehri olarak kaldı. Hindistan ile Pakistan'ın ayrılması sırasında yaşanan trajik göç hareketleri Hindistan'ın kuzeyinden ve batısından milyonlarca insanın Sind'e gelmesine yol açtı. Bu büyük nüfus hareketi bölgenin sosyolojik yapısında yoğun değişikliklere ve huzursuzluklara sebebiyet verdi. Sind asıllılar kültürlerinin giderek zayıflayıp kaybolmasından dolayı rahatsızlıklarını dile getirirken göçmenler de yerlilerin ekonomik imtiyaz sahibi olmalarına karşı tepki gös-

terdiler ve aralarında günümüze kadar süregelen çatışmalar başladı.

Asya'nın geçiş alanlarından birini teşkil eden Sind'de pek çok kültür iz bırakmışsa da bunların en kalıcısı İslâm kültürü olmuştur. Müslümanlar yerleştikleri topraklarda Mahfûza, Mansûre, Beyzâ ve Cündrura gibi pek çok yeni şehir inşa ettiler, bunlar zamanla birer kültür merkezi haline geldi. Abbâsîler döneminde matematik, astronomi, astroloji, tıp, Hint edebiyatı gibi alanlardan çeşitli kitaplar Sanskritçe'den Arapça'ya tercüme edilmiş, özellikle Sindli hekimler bütün İslâm coğrafyasında tanınarak Bağdat sarayına çağırılmıştır. Matematik alanına en önemli katkı, Batı dünyasında Arap rakamları adıyla bilinen sayı sembollerinin Sind'den Bağdat'a taşınmasıdır ki bunlar Arap kültüründe Hint rakamları olarak tanınır. Sind'de yetişen ünlü sûfî, âlim, şair ve ediplerin bazıları şunlardır: Ebû Ma'sher Necîh b. Abdurrahman es-Sindî, Mevlânâ Ebû Meâsir es-Sindî, Ebû Muhammed Halef b. Sâlim es-Sindî, Bahâeddin Zekeriyâ, Muhammed Abdülhâdî es-Sindî, Muhammed Âbid es-Sindî, Rahmetullah b. Abdullah es-Sindî, Muhammed Hayât es-Sindî, Ubeydullah es-Sindî. Bölge genelinde Ârî dillerden Sindî konuşulur ve müslümanlar tarafından Arap alfabesiyle, Hindular tarafından diğer Hint dilleri gibi Devanagarî yazı sistemiyle yazılır; ikinci yaygın dil Urduca'dır.

Hudûdü'l-âlem'de Sind'in ticaret açısından çok cazip bir bölge olduğu kaydedilmektedir. Arap tâcirleri İslâm öncesi dönemlerden beri Sind ticaret merkezlerinden kâfur, odağacı, karanfil, pamuklu kumaşlar satın alıyordu. Deniz İpek Yolu da kuzeyden sahile gelerek Sind ve Gucerât limanlarından Basra körfezine ve Aden-Kızıldeniz üzerinden Akdeniz'in İskenderiye Limanı'na varıyor, oradan Batı'ya geçiyordu.

Sind'in coğrafi konumu ve topografik yapısı bölgeyi mimari üslup bakımından Hindistan ve İran'dan ayırmıştır. Sind'in en eski camisi Deybûl'de olup bugün mevcut olmayan yapının 109 (727) tarihli bir kitâbesi vardır; caminin planı Kûfe ve Vâsıt'taki kare planlı erken cami mimarisi tarzında ve revaklıdır. Karaçi-Haydarâbâd yolu üzerinde bulunan Tatta'daki 966 (1558-59) tarihli Dabgîr Camii ile 1053-1058 (1643-1648) arasında inşa edilen Cami-i Mescid ise Lûdî ve Bâbürlü etkilerini yansıtmaktadır. Sind'de tasavvufun etkisiyle türbe mimarisi dikkât çekici boyutlara ulaşmıştır. Özellikle Tatta'da bulunan Câm Nizâ-

meddin, Can Baba, İsa Han, Mirza Canbeg ve Şurfa Han türbeleri yoğun taş işçiliğiyle dikkat çekmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

Belâzûrî, *Fütûh* (Fayda), s. 629-651; *Hudûdü'l-âlem* (Sütûde), s. 123-124, ayrıca bk. İndeks; Makdisî, *Ahşenü't-tekâsîm*, s. 474-486; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân* (Cündî), III, 303-304; Bîrûnî, *Alberuni's India* (nşr. C. E. Sachau), London 1914, I, s. XXXI; Cûzcânî, *Tabakât-i Nâsırî*, Kalkûta 1864, s. 115-175; Firîşte, *Gülşen-i İbrâhîmî*, Leknev 1867, II, 325-331; *The History of India* (ed. H. M. Elliot – J. Dowson), London 1867-77, I, 151, 183-187, 203, 435, 465, 471-472; J. P. Gulrajani, *Sind and its Sufis*, Madras 1924; A. Z. Nadvi, *Tarikh-i Sind*, Karachi 1947, s. 196; S. S. Nadwi, *Arab wa Hind ke Ta'alluqat*, Allahabad 1950, s. 127, 157-158; Mumtaz Husain Pathan, *Sind Arab Period*, Hyderabad 1978; P. Hiranandani, *Sindh: The Scattered Treasure*, New Delhi 1980; Ansar Zahid Khan, *History and Culture of Sind*, Karachi 1980; K. S. Lal, "The Advent of Islam in Sind", *Studies in Religion and Change* (ed. Madhu Sen), New Delhi 1983, s. 117-128; *Studies on Sind* (ed. M. Yakub Mughul), Karachi 1988; Recep Uslu, *Sind'de İslam Fetihleri* (yüksek lisans tezi, 1990), MÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü; Sarah Ansari, *Sufi Saints and State Power: The Pirs of Sind*, Cambridge 1992; a.mlf., "Sind (History from 1843)", *EP* (İng.), IX, 635-636; *Sind Through the Centuries* (ed. Hamida Khuhro), Karachi 1994; M. Laiq Zardari, *History of Sind*, Islamabad 1996, s. 19-35; Arshad İslam, *Islam in Sind*, Kuala Lumpur 2001; S. M. Stern, "Isma'îli Propaganda and Fatimid Rule in Sind", *JC*, XXIII (1949), s. 298-307; M. Hasan Bhutto, "Role of Sind in the Awakening of Indian Muslims (1843 to 1947)", *Sind University Research Journal*, III, Hyderabad 1963, s. 44-61; M. Ishtiaq Khan, "Muslim Architecture of Sind", *Journal of the Regional Cultural Institute*, I/1, Tehran 1967, s. 51-60; Sahip Khan Channo, "Sind Through the Ages", *Sind Quarterly*, XII/3, Karachi 1984, s. 39-45; T. W. Haig, "Sind", *IA*, X, 676-678; a.mlf. – [C. E. Bosworth], "Sind", *EP* (İng.), IX, 632-635; C. Shackle, "Sind", a.e., IX, 636-637; Y. Crowe, "Sind", a.e., IX, 637-638; Azmi Özcan, "Hindistan", *DİA*, XVIII, 75-76; a.mlf., "Mültan", a.e., XXXI, 548-549; İqtidar Husain Siddiqui, "Muhammed b. Kâsım es-Sekafî", a.e., XXX, 548-549.

AZMİ ÖZCAN

SİNDBÂDNÂME

(سندبادنامه)

Doğu-İslâm edebiyatlarının ortak hikâye mecmualarından biri.

En eski hikâye mecmualarından biri olan *Sindbâdnâme* ahlâkî amaçlarla kaleme alınan halk hikâyelerini içerir. İçindeki hikâyelerin bazılarının konuları binbir gece masallarında olduğu gibi birbirine bağlıdır. Bir ana hikâye çerçevesinde çeşitli nüshalarında yirmi bir ile otuz beş arasında değişen küçük hikâyeleri içerir. Hikâyelerde anlatılan olayların Hindistan'da geçmesi ve bazı isimlerin Sanskritçe olması dolayısı-

la eserin orada yazıldığı ileri sürülmüştür. Ali b. Hüseyin Mes'ûdî *Sindbâdnâme*'nin Hint menşeli olduğunu belirtirken İbnü'n-Nedîm, Hint veya İran kökenli olduğu konusunda ihtilâf bulunduğunu söyler (*Fihrist*, s. 305).

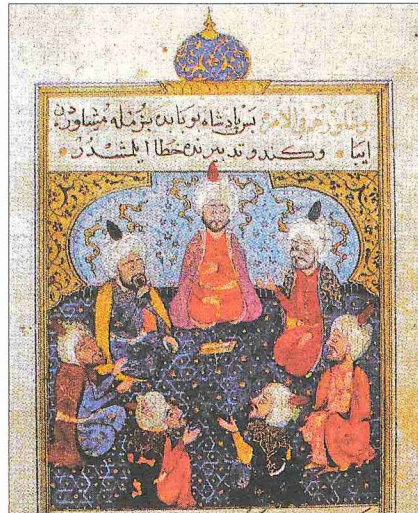
Bu eserin çerçeve hikâyesi kısaca şöyledir: Bir hükümdarın dualarla doğan çocuğu uzun zaman hiçbir şey öğrenemez; çok sayıda âlim ve bilgenin arasından seçilen Sindbâd çeşitli usullerle çocuğa birçok ilmi öğretir. Fakat taliğinde bir uğursuzluk gördüğü şehzadeye babasının yanında imtihan olacağı gün yedi gün konuşmamasını söyler. Şehzadeyi konuşturmak üzere yanına alan bir câriye kendisini baştan çıkarmaya çalışır, fakat arzularına boyun eğmediğini görünce namusuna el attığını ileri sürerek ona iftira atar, buna inanan babası da çocuğun idam edilmesini emreder. Fakat yedi vezirinden biri müdahale edip kadınların hileleri ve kararında acele etmemesi konusunda hükümdarı uyarır. İki hikâye anlatarak, idam emrini geri aldırır. Ertesi gün câriye, adaletin yerine getirilmemesinin sakıncalarını anlatan bir hikâye ile hükümdarı yeniden ikna eder; fakat bu defa ikinci vezir gelip anlattığı hikâyelerle hükümdarı karardan vazgeçirir. Yedi gün vezirlerle câriyenin bu şekilde karşılıklı ikna edici hikâyeleriyle devam eder. Nihayet yedi gün sonra konuşmaya başlayan şehzade gerçeği anlatır ve câriye cezalandırılır. Hükümdar tahtından vazgeçerek yerini oğluna bira-

kır. Bu arada câriye ve vezirlerin anlattığı küçük hikâyeler konu bakımından hikâye anlatım sanatının en iyi örnekleri sayılabilecek özelliklere sahiptir.

Sindbâdnâme'nin elde mevcut versiyonları Pehlevîce yazılmış olan ve muhtemelen VII. asırdan öncesine ait bir asla kadar çıkmaktadır. Sindbâd hikâyelerinin Arap edebiyatındaki en eski örneği Ebân b. Abdülhamîd el-Lâhikî'nin (ö. 200/815-16) manzum *Sindbâdnâme*'sidir. Sâ mânîler devrinin şairi Rûdeki ve daha sonra Ezrakî-i Herevî de manzum birer *Sindbâdnâme* kaleme almışlardır. Sâ mânî Hükümdarı II. Nûh'un emriyle *Sindbâdnâme*'nin Pehlevîce bir versiyonu Hâce Amîd Ebû'l-Fevâris Fenârûzî (Kanâvûzî, Kanârîzî ?) tarafından Yeni Farsça'ya çevrilip mensur olarak tekrar düzenlenmiştir. Bu tercümenin dilini kötü bulan Muhammed b. Ali ez-Zahîrî es-Semerkandî 556-557 (1161-1162) yıllarında eserin yeni bir versiyonunu meydana getirmiş, aynı yüzyılın sonlarında Muhammed b. Ali Dekâyikî-yi Mervezî de mensur bir *Sindbâdnâme* yazmıştır. Semerkandî'nin eseri Ahmet Ateş (İstanbul 1948) ve Muhammed Bâkır Kemâleddînî (Tahran 1381) tarafından neşredilmiştir.

Sindbâdnâme Türkçe'ye de birkaç defa çevrilmiş ve bu dilde yeniden yazılmıştır. Bu tercümelerin en eskisi İftihârüddin Muhammed b. Ebû Nasr Kazvî'nî'ye (ö. 678/1279) ait olup günümüze ulaşmamıştır. İkincisi, Muhammed Abdülkerîm b. Muhammed adlı birinin Kanûnî Sultan Süleyman'ın oğlu Şehzade Bayezid adına yaptığı ve aslı Semerkandî'ninkine dayanan *Tuhfetü'l-ahyâr* adlı çeviridir. Müellifi meçhul Türkçe bir *Sindbâdnâme* daha mevcut olup (Rieu, s. 233 vd.) eserin hangi versiyonundan çevrildiği bilinmemektedir. Ayrıca hikâyenin Batı dillerindeki tercümelelerinden birine dayanarak Türkçe'ye *Yedi Âlimler Hikâyesi* adıyla yapılmış bir çevirisi de vardır (İstanbul 1289, 1326; sadeleştirilmiş şekli, İstanbul 1937).

İbrânîce, İspanyolca ve Süryânîce versiyonları da bulunan *Sindbâdnâme* Süryânîce'den Yunanca'ya ve bundan Romençe'ye çevrilmiştir (Zâhîrî es-Semerkandî, neşredenin girişi, s. 2). Eser İngilizce'ye (trc. W. A. Clouston, *The Book of Sindibad: or, The Story of the King, his Son, the Damsel, and the Seven Vazirs from the Persian and Arabic*, Glasgow 1884), Rusça'ya (trc. M. N. Osmanoğlu, *Sindbad-name: Kniga o kovarstve zhenshchin / Mukhammad az-Zakhiri as-Samarkandi*, Moskva 1960), Fransızca'ya (trc. Dejan Bogdanovic, *Le livre des sept vizirs*, Paris 1976), İtalyanca'-

Sindbâdnâme'nin Türkçe versiyonu *Tuhfetü'l-ahyâr*'dan bir sayfa (Baltimore Walters Art Gallery, nr. 662, vr. 28^b)